

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Beržų g. 50, LT-36145 Panevėžys, tel. (8 45) 43 30 93
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301845541.

Biuro duomenys: el.p. vsb@panrs.lt

PANEVĖŽIO RAJONO GYVENTOJŲ SVEIKATA 2010 METAIS

SĄVOKOS

Atvejis (toliau atv.) – tam tikra liga, ligos padarinys ar kitas analizuojamas požymis, nustatytas populiacijos nariui. Vienam populiacijos nariui galimi keli ligos atvejai, pvz., kartotinis miokardo infarktas.

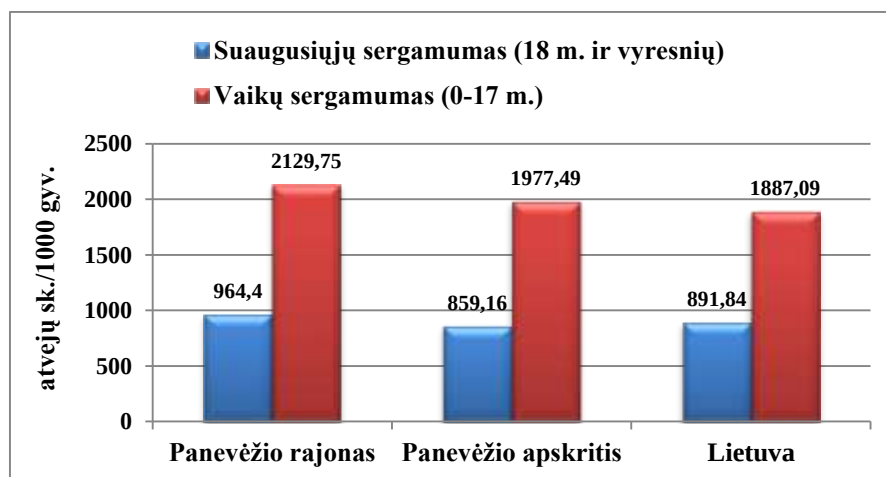
Sergamumas (nauji atvejai) – savivaldybės gyventojams per metus naujai išaiškintų ligos atvejų (ūmių ligų ir pirmą kartą gyvenime nustatytų lėtinių ligų) ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis.

Bendrasis sergamumas – per metus užregistruotų visų ligos atvejų (naujų ir kartotinių), dėl kurių žmonės kreipėsi į sveikatos priežiūros įstaigas, ir tų metų vidutinio gyventojų skaičiaus santykis.

Ligotumas – bendras visų žinomų ligos atvejų skaičiaus ir gyventojų skaičiaus santykis tam tikru laiko momentu (dažniausiai metų gale).

Gyventojų bendrasis sergamumas

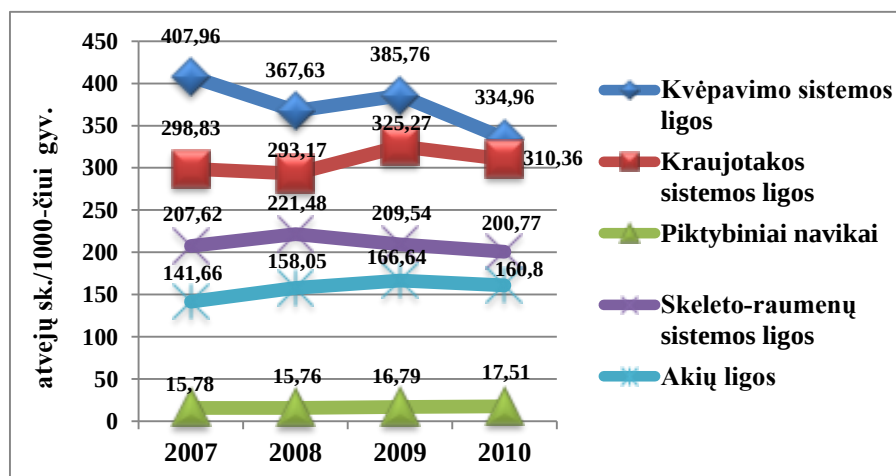
Higienos instituto sveikatos informacijos centro (toliau HISIC) duomenimis, 2010 m. Panevėžio rajone, apskrityje ir visoje šalyje vaikų sergamumas buvo didesnis nei suaugusiųjų. Panevėžio rajone 1000-čiui vaikų teko 2129,75 (21,45 atveju mažiau nei 2009 m.) sergamumo atvejai, o suaugusiųjų – 964,4 atvejai (76,1 atveju mažiau nei 2009 m.) 1000-čiui suaugusiųjų. 2010 metais Panevėžio rajone sergamumas tiek suaugusiųjų, tiek ir vaikų buvo didesnis lyginant su apskrities ir šalies duomenimis (žr. 1 pav.).

1 pav. Suaugusiųjų ir vaikų sergamumas 2010 m. (naujai užregistruoti susirgimai – ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose 1000-čiui vaikų ir 1000-čiui suaugusiųjų)

Šaltinis: HISIC

Gyventojų bendrojo sergamumo struktūra pagal pagrindines ligų klases išlieka tokia pati 2007–2010 metų laikotarpyje. Kreipimosi į sveikatos priežiūros įstaigas duomenimis, 2010 m. daugiausia Panevėžio rajono gyventojų sirgo kvėpavimo sistemos (334,96 atv./1000-čiui gyv.), kraujotakos sistemos (310,36 atv./1000-čiui gyv.) ir skeleto-raumenų sistemos (200,77 atv./1000-čiui gyv.) ligomis. 2010 m. fiksuojamas pagrindinių sergamumo priežasčių dėl kvėpavimo, kraujotakos ir skeleto-raumenų sistemų ligų atvejų mažėjimas (žr. 2 pav.).

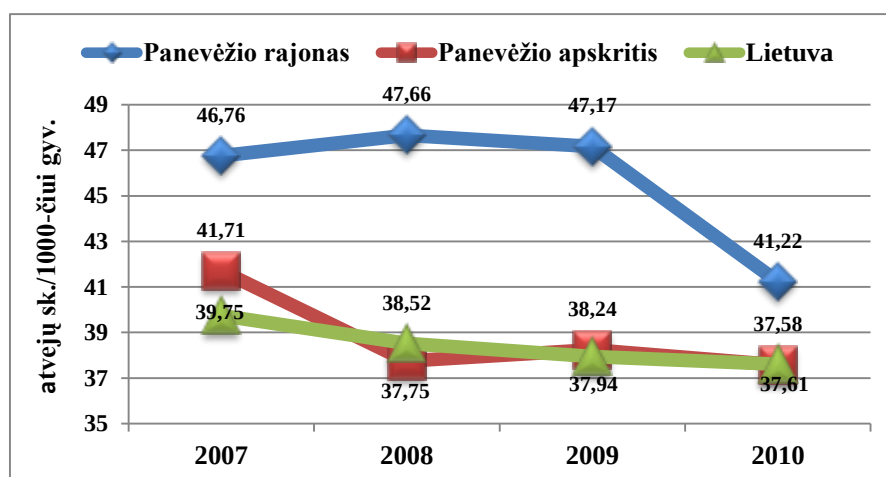
2 pav. Bendrasis sergamumas labiausiai paplitusiomis ligomis Panevėžio rajone 2007–2010 metais (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas užkrečiamosiomis ligomis

Lietuvoje užkrečiamomis ligomis kasmet serga apie 0,5 milijono žmonių. Manoma, kad tikrasis sergančiųjų ir užsikrėtusiųjų skaičius yra kelis kartus didesnis, nes lengviau sergantieji gydosi patys ir į medikus nesikreipia. Apie 92 proc. visų užkrečiamųjų ligų sudaro oro-lašelinės infekcijos.

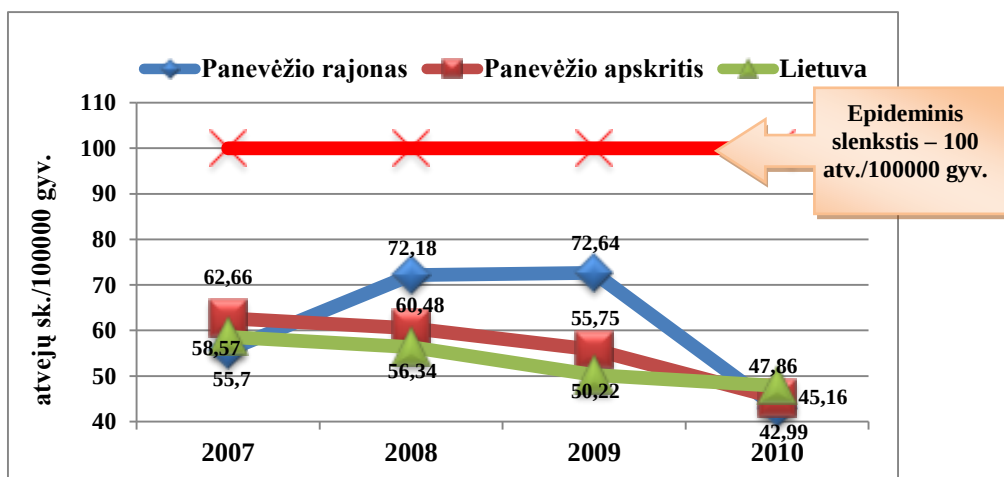
Panevėžio rajone 2010 m. sergamumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis lyginant su apskrities ir šalies duomenimis yra didesnis (tačiau 5,95 atv./1000-čiui gyv. mažesnis nei 2009 m.). Infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis daugiausia sirgo 0–17 metų vaikai, moterys dažniau sirgo nei vyrai (žr. 3 pav.).

3 pav. Sergamumas infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Viena grėsmingiausių užkrečiamųjų ligų yra tuberkuliozė. Įgyvendinant Lietuvos sveikatos programą, nuo jos pradžios sergamumas tuberkulioze Lietuvoje sumažėjo 39,4 proc. 2010 metais išaiškinta 18 atvejų (13 atvejų mažiau nei 2009 m.) sergančiųjų aktyvia tuberkuliozės forma. Sergamumas tuberkulioze Panevėžio rajone sumažėjo 29,65 atvejais 100000-čių gyventojų, tad vis labiau tolstame nuo epideminio slenksčio (žr. 4 pav.).

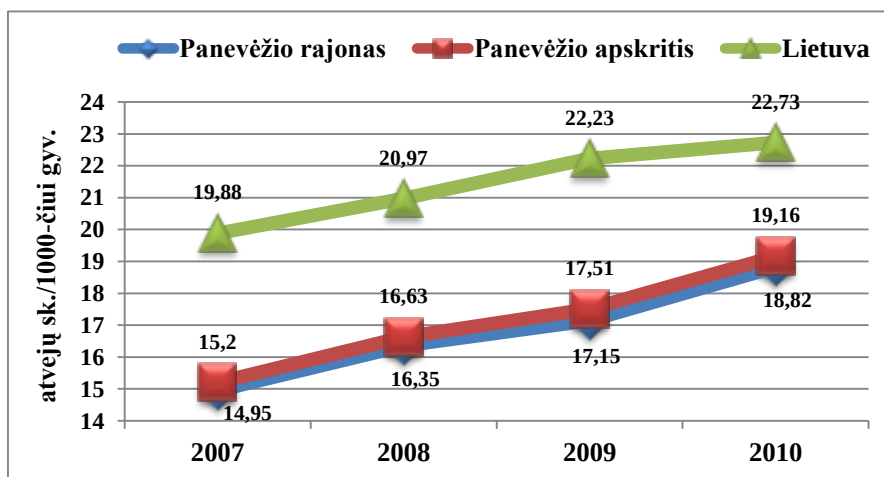

4 pav. Sergamumas tuberkulioze 2007–2010 m. (100000 gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas piktybiniais navikais

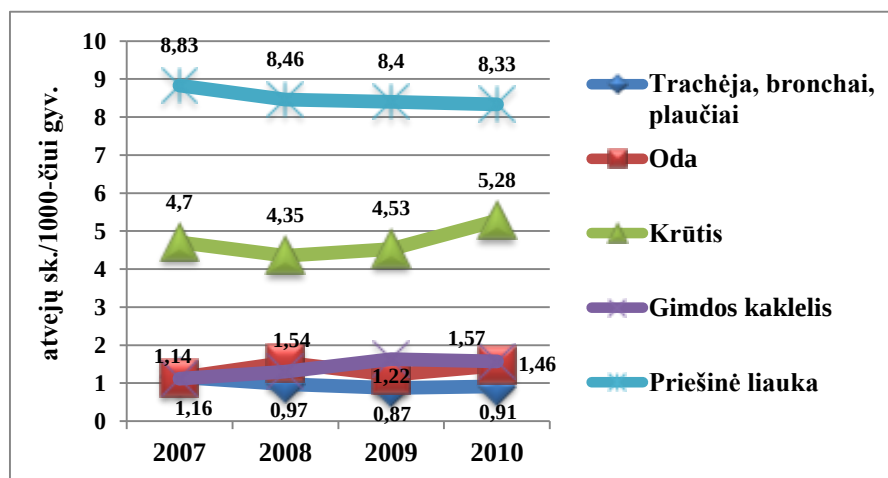
Sergamumas piktybiniais navikais auga, mirties priežasčių struktūroje piktybiniais navikams tenka antroji vieta, būdinga vėlyva ligos diagnostika – tai rodo būtinybę tobulinti onkologinės pagalbos teikimą ir prieinamumą. Vilniaus universiteto Onkologijos instituto duomenimis, 2010 metais Lietuvoje diagnozuota 17 299 nauji susirgimų atvejai onkologinėmis ligomis, iš kurių 93,2 proc. buvo piktybiniai navikai. Bendrasis sergamumas piktybiniais navikais Lietuvoje didesnis (22,73 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio rajone (18,82 atv./1000-čiui gyv.) ir apskrityje (19,16 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 5 pav.).

5 pav. Bendrasis sergamumas piktybiniais navikais 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

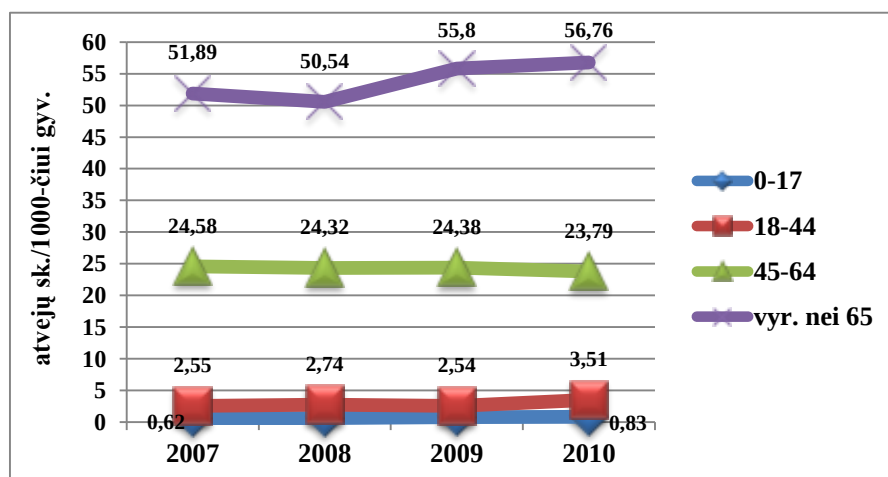
Šaltinis: HISIC

Onkologinių susirgimų struktūra tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio rajone bei apskrityje išliko panaši. 2010 m. Panevėžio rajone gyvenantys vyrai daugiausia sirgo priešinės liaukos (8,33 atv./1000-čiui vyrų), o moterys – krūtys (5,28 atv./1000-čiui moterų) piktybiniais navikais. Žymių pokyčių per paskutinius metus nepastebima (žr. 6 pav.).

6 pav. Ligotumas piktybiniais navikais pagal lokalizacijas 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

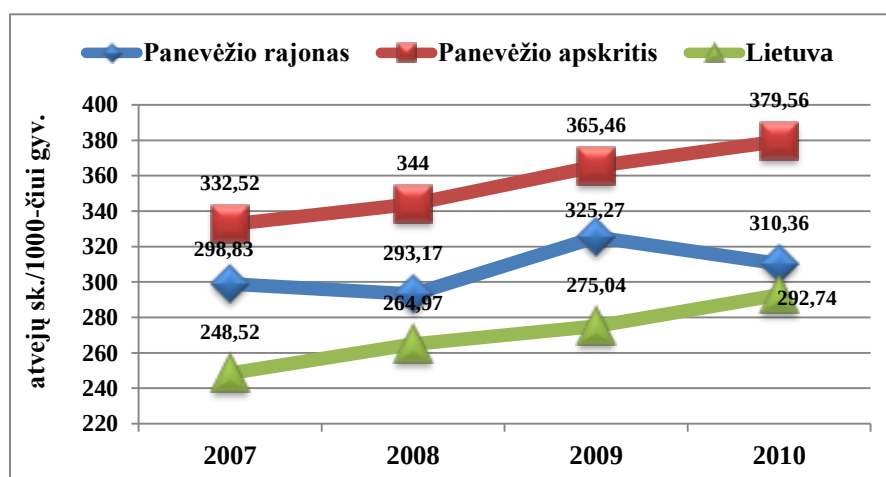
Vertinant sergamumą piktybiniais navikais pagal amžiaus grupes pastebima, jog daugiausia atvejų nustatoma vyresnių nei 65 metų amžiaus žmonėms, mažiausiai – 0–17 amžiaus grupėje (žr. 7 pav.).

7 pav. Ligotumas piktybiniais navikais pagal amžiaus grupes Panevėžio rajone 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

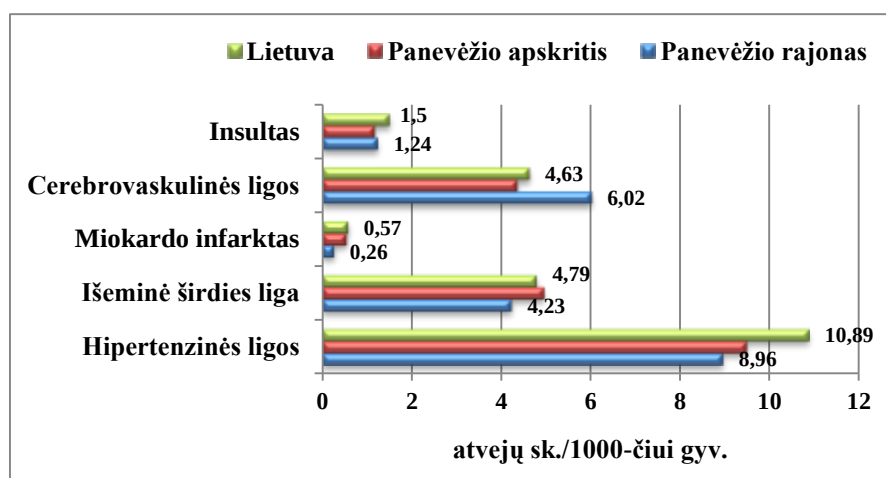
Sergamumas kraujotakos sistemos ligomis

Kraujotakos sistemos ligos yra vieni iš dažniausiai pasitaikančių susirgimų, mirštamumas nuo šių ligų sudaro daugiau nei pusę visų mirties priežasčių. Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis Lietuvoje metai iš metų didėja. Panevėžio rajone bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis buvo didesnis (310,36 atv./1000-čiui gyv., 14,91 atveju mažiau nei 2009 m.) nei visos Lietuvos (292,74 atv./1000-čiui gyv.), tačiau mažesnis lyginant su apskrities (379,56 atv./1000-čiui gyv.) rodikliu. Kraujotakos sistemos ligomis daugiausia sirgo vyresni nei 65 metų rajono gyventojai (žr. 8 pav).

8 pav. Bendrasis sergamumas kraujotakos sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

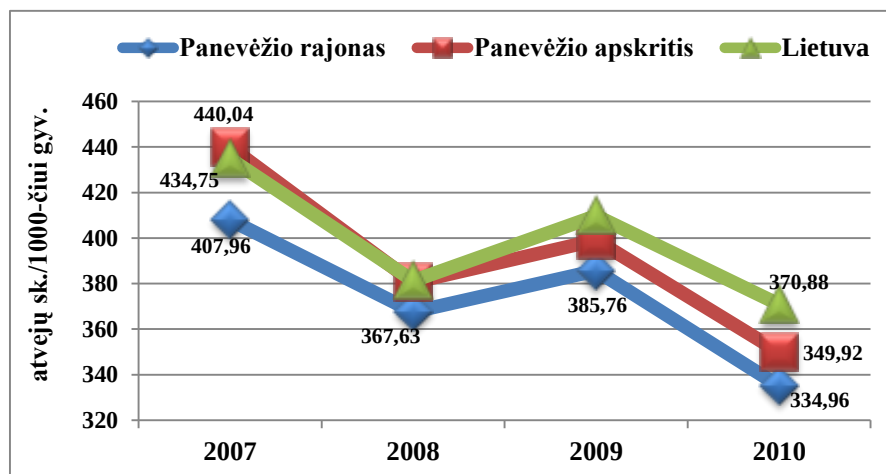
Iš kraujotakos sistemos ligų 2010 m. Panevėžio rajone didžiausias (8,96 atv./1000-čiui gyv.) sergamumas hipertenzinėmis ligomis. Antroje vietoje pagal atvejų skaičių – cerebrovaskulinės ligos (6,02 atv./1000-čiui gyv.), trečioje – išeminė širdies liga (4,23 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant sergamumą labiausiai paplitusiomis kraujotakos sistemos ligomis su apskrities ir šalies rodikliais, žymių skirtumų nepastebima (žr. 9 pav.).

9 pav. Sergamumas labiausiai paplitusiomis kraujotakos sistemos ligomis 2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

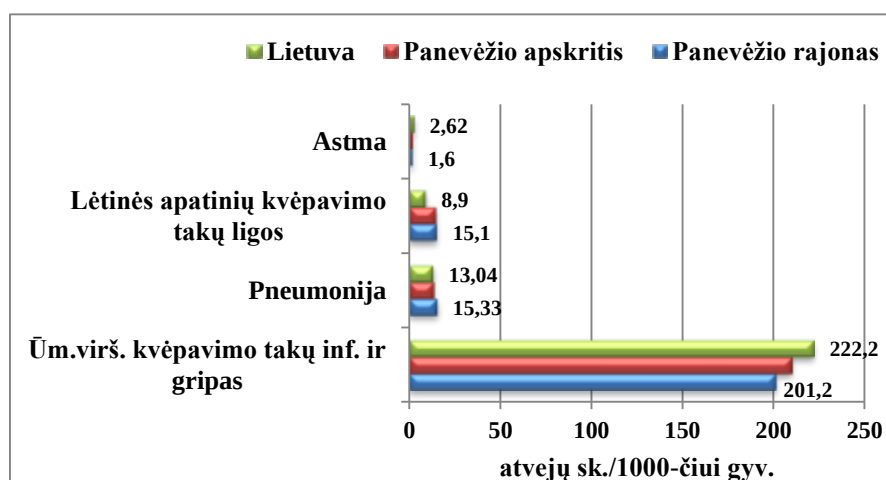
Sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis

Bendrasis sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis buvo dažniausia Panevėžio rajono, Panevėžio apskrities ir šalies gyventojų sergamumo priežastis. Nors 2010 m. Panevėžio rajone didžiausias bendrasis sergamumas (334,96 atv./1000-čiui gyv.) buvo kvėpavimo sistemos ligomis, tačiau lyginant su apskrities ir Lietuvos duomenimis, sergamumas išliko mažesnis (žr. 10 pav.). Kvėpavimo sistemos ligomis daugiausia sirgo 0-17 metų vaikai.

10 pav. Bendrasis sergamumas kvėpavimo sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

Vertinant sergamumą kvėpavimo sistemos sutrikimais pagal ligas, matoma, kad dažniausiai gyventojai sirgo ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu. Lietuvoje šiomis ligomis nustatytas didžiausias (222,2 atv./1000-čiui gyv.) susirgimų skaičius, lyginant su Panevėžio apskritimi (210,18 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajonu (201,2 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant sergamumą Panevėžio rajone lėtinėmis apatinių kvėpavimo takų ligomis, astma bei pneumonija su apskrities ir šalies rodikliais, žymių skirtumų nepastebima (žr. 11 pav.).

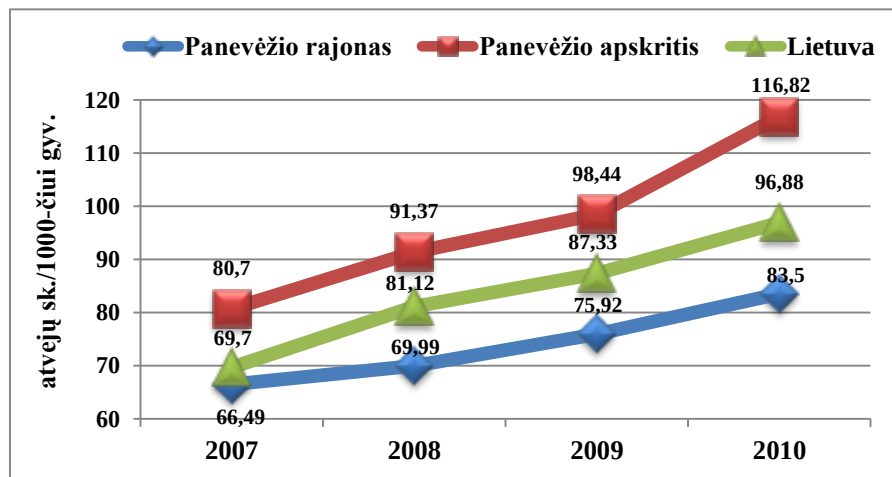

11 pav. Sergamumas labiausiai paplitusiomis kvėpavimo sistemos ligomis 2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas endokrininės sistemos ligomis

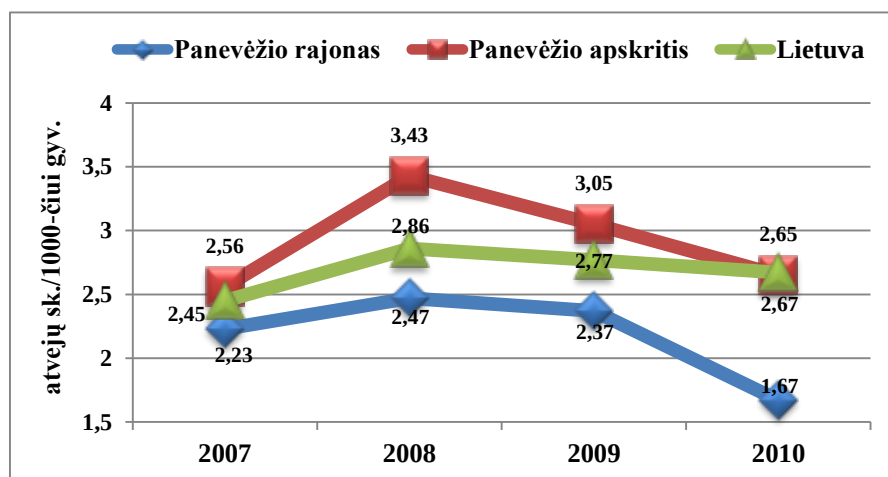
Šalyje, Panevėžio apskrityje ir Panevėžio rajono savivaldybėje nuo 2001 m. pastebimas augantis bendrasis sergamumas endokrininės sistemos ligomis. Panevėžio rajone 2010 m. sergamumas endokrininės sistemos ligomis buvo mažesnis nei apskrityje ir Lietuvoje (žr. 12 pav.).

12 pav. Bendrasis sergamumas endokrininės sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Tendencingai didėjant sergamumui endokrininės sistemos ligomis, sergamumas cukriniu diabetu (toliau CD) 2010 m. nežymiai, bet sumažėjo. Panevėžio rajone sergamumas CD išlieka mažesnis (1,67 atv./1000-čiui gyv.) nei apskrityje (2,65 atv./1000-čiui gyv.) ir šalyje (2,67 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 13 pav.). Endokrininės sistemos ligomis, tame tarpe ir CD, daugiausia sirgo vyresni nei 65 metų rajono gyventojai.

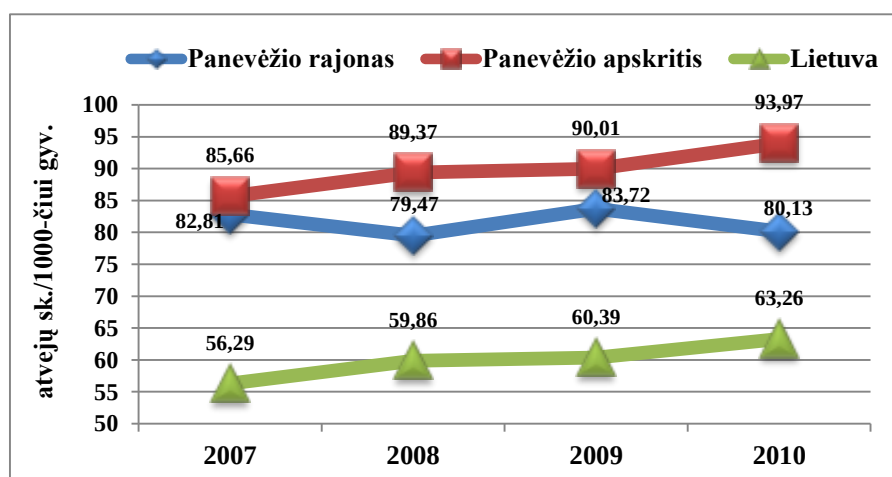

13 pav. Sergamumas cukriniu diabetu 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas psichikos ir nervų sistemos ligomis

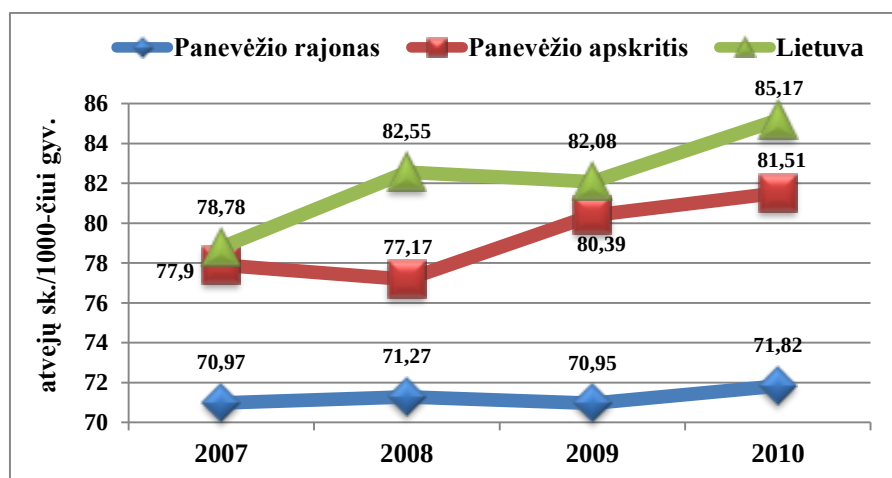
Psichikos sveikata yra labai svarbi šiuolaikinėje visuomenėje. Visuomenės psichikos sveikatai didelės įtakos turi biologiniai, socialiniai ir psichologiniai veiksniai. Bendrasis sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimų ligomis 2010 m. Lietuvoje buvo žymiai mažesnis (63,26 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio apskrityje (93,97 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajone (80,13 atv./1000-čiui gyv.). Lyginant 2007–2010 metus, sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimų ligomis Panevėžio rajone kito nežymiai (žr. 14 pav.). Dažniausiai šie sutrikimai buvo diagnozuoti vyresniems nei 65 metų asmenims, moterims dažniau nei vyrams.

14 pav. Bendrasis sergamumas psichikos ir elgesio sutrikimų ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

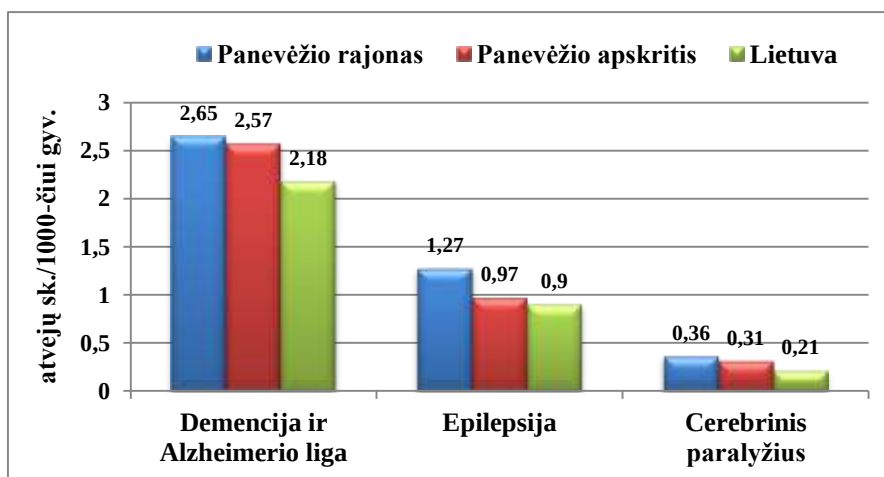
Bendrasis sergamumas nervų sistemos ligomis 2010 m. Panevėžio rajone buvo mažesnis (71,82 atv./1000-čiui gyv.) lyginant su Panevėžio apskrities (81,51 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvos (85,17 atv./1000-čiui gyv.) duomenimis. Pastebima, kad nuo 2006 m. sergamumas nervų sistemos ligomis Lietuvoje didėja (žr. 15 pav.).

15 pav. Bendrasis sergamumas nervų sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

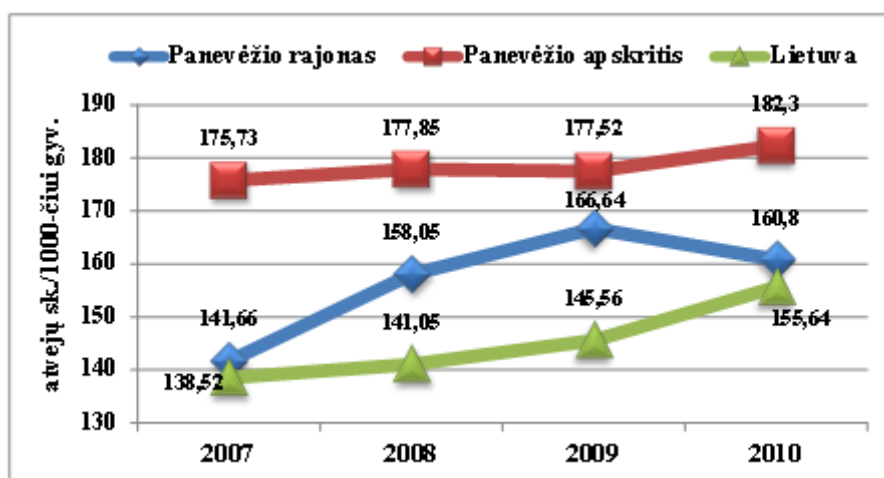
Iš nervų sistemos ligų 2010 m. Panevėžio rajone didžiausias sergamumas buvo demencija ir Alzheimerio liga (2,65 atv./1000-čiui gyv.). Užregistruota daugiau sergamumo atvejų nei Panevėžio apskrityje (2,57 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvoje (2,18 atv./1000-čiui gyv.). Taip pat Panevėžio rajone buvo didesnis sergamumas ir epilepsija bei cerebriniu paralyžiu lyginant su apskrities ir šalies duomenimis (žr. 16 pav.).

16 pav. Sergamumas kai kuriomis nervų sistemos ligomis 2010 m. (1000-čiui gyv.)
Šaltinis: HISIC

Sergamumas akių ligomis

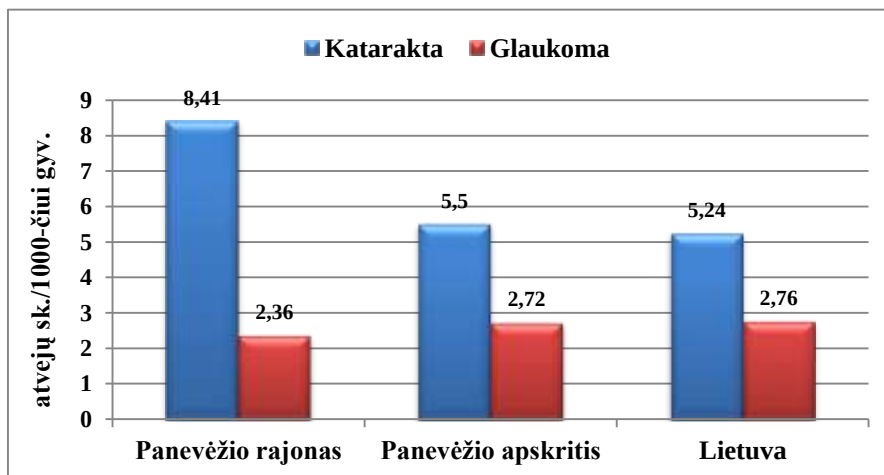
Nepriklausomai nuo amžiaus, kasmet daugėja žmonių, turinčių regėjimo problemų. Anot gydytojų, labiausiai paplitusi akių liga – miopija (trumparegystė). Remiantis HISIC duomenimis 2010 m. bendrasis sergamumas akių ligomis Panevėžio rajone buvo didesnis (160,8 atv./1000-čiui gyv.) lyginant su visos Lietuvos rodikliu (155,64 atv./1000-čiui gyv.), bet mažesnis lyginant su Panevėžio apskrities (182,3 atv./1000-čiui gyv.). Akių ligomis daugiausia serga vyresni nei 65 metų Panevėžio rajono gyventojai (žr. 17 pav.).

17 pav. Bendrasis sergamumas akių ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2010 m. Panevėžio rajone sergamumas katarakta didesnis (8,41 atv./1000-čiui gyv.) nei apskrities (5,5 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvos (5,24 atv./1000-čiui gyv.). Stebint sergamumą glaukoma, žymių skirtumų nepastebima (žr. 18 pav).

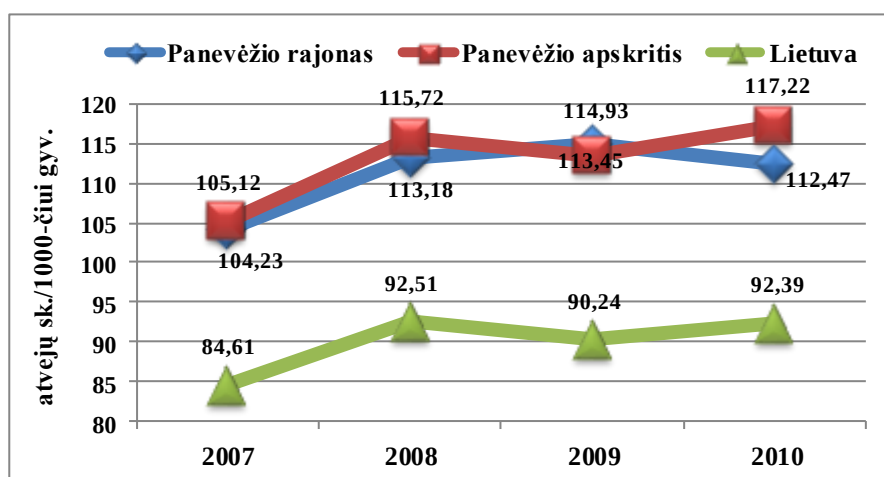

18 pav. Sergamumas katarakta ir glaukoma 2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Sergamumas virškinimo sistemos ligomis

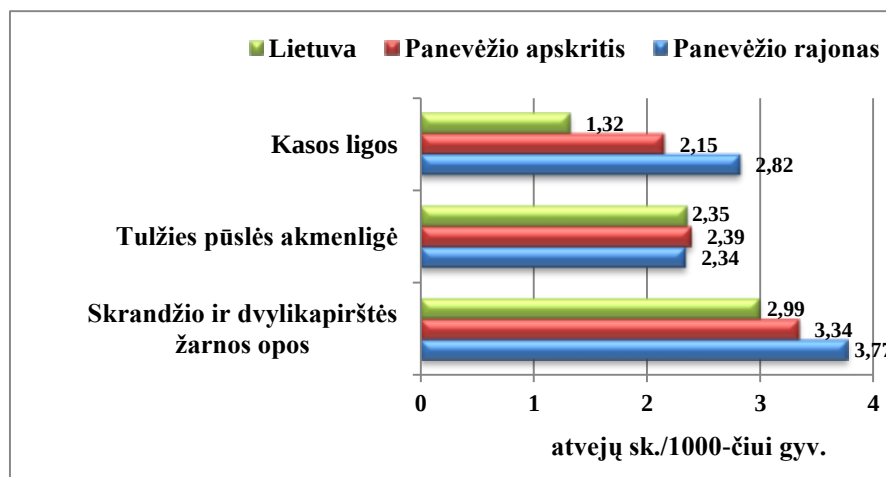
Stresas, baimė, nervinė įtampa, netaisyklinga mityba – dažna virškinimo sutrikimų priežastis. Per paskutinius ketverius metus Panevėžio rajone sergamumas virškinimo sistemos ligomis padidėjo 8,24 atv./1000-čiui gyv. Bendrasis sergamumas virškinimo sistemos ligomis Lietuvoje yra žymiai mažesnis (92,39 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio rajone (112,47 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 19 pav.). Virškinimo sutrikimai dažniausiai diagnozuojami 0–17 metų vaikams, moterims dažniau nei vyrams.

19 pav. Bendrasis sergamumas virškinimo sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2010 m. Panevėžio rajone iš virškinimo sistemos ligų didžiausias sergamumas (3,77 atv./1000-čiui gyv.) buvo skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opomis. Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje taip pat šiomis ligomis buvo didžiausias sergamumas. Sergamumas kasos ligomis Panevėžio rajone taip pat buvo didesnis (2,82 atv./1000-čiui gyv.) nei apskrityje (2,15 atv./1000-čiui gyv.) ir Lietuvoje (1,32 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 20 pav.). Šiomis virškinimo sistemos ligomis daugiausia sirgo vyresni nei 65 metų rajono gyventojai.

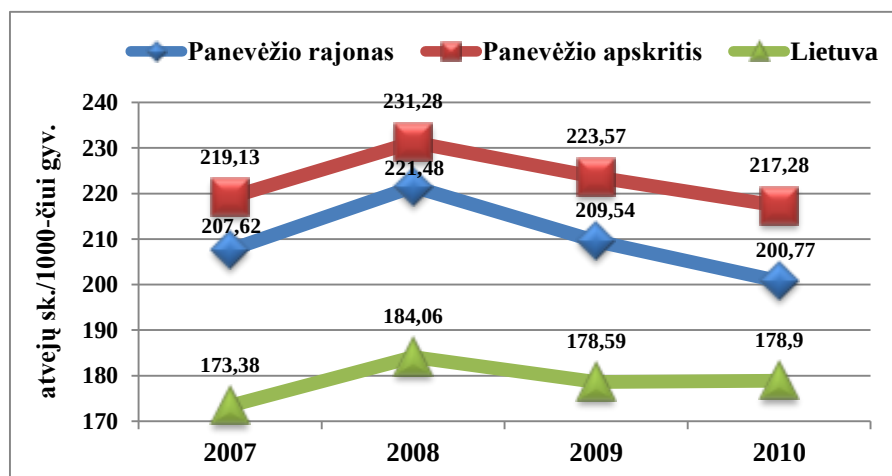
20 pav. *Sergamumas labiausiai paplitusiomis virškinimo sistemos ligomis 2010 m. (1000-čiui gyv.)*

Šaltinis: HISIC

Sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis

Skeleto ir raumenų ligos tampa civilizuoto pasaulio pandemija, kurios dydį sunku ir prognozuoti. Svarbiausiais rizikos veiksniais gydytojai linkę laikyti socialines priežastis – ryškiai pakitusį žmonių gyvenimo būdą, nejudrumą, didelę protinę ir psichinę įtampą, taip pat alerginius ir kitus išorės veiksnius. Daugiau nei 100 milijonų žmonių visoje Europoje serga artritu, reumatizmu ar kitomis reumatinėmis ligomis. Remiantis visoje Europoje atliktais skaičiavimais, Lietuvoje reumatinėmis sąnarių ligomis serga apie 250 tūkst. gyventojų, didžioji jų dalis darbingo amžiaus moterys. Kas penktas vizitas pas šeimos gydytoją yra dėl reumatinės ligos, tai sudaro 20% visų konsultacijų (Lietuvos artrito asociacijos informacija).

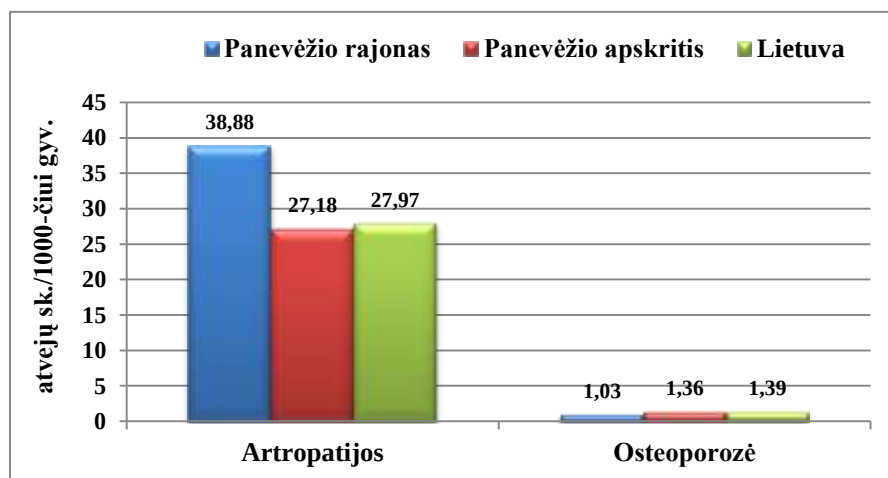
Bendras sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 2010 m. Lietuvoje buvo žymiai mažesnis (178,9 atv./1000-čiui gyv.) nei Panevėžio apskrityje (217,28 atv./1000-čiui gyv.) ir Panevėžio rajone (200,77 atv./1000-čiui gyv.). Kas penktas Panevėžio rajono gyventojas turi judamojo aparato sutrikimų, kurie dažniausiai diagnozuojami vyresniems nei 65 metų gyventojams, moterims dažniau nei vyrams. Nuo 2008 metų Panevėžio rajone stebimas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligų atvejų sumažėjimas (mažiau 20,71 atv./1000-čiui gyv.) (žr. 21 pav.).

21 pav. Bendrasis sergamumas jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2010 m. sergamumas artropatijomis Panevėžio rajone buvo didesnis (38,88 atv./1000-čiui gyv.) lyginant su apskrities (27,18 atv./1000-čiui gyv.) ir visos šalies (27,97 atv./1000-čiui gyv.) rodikliais. Sergamumas osteoporoze Panevėžio rajone atveju skaičiumi žymiai nesiskiria (žr. 22 pav).

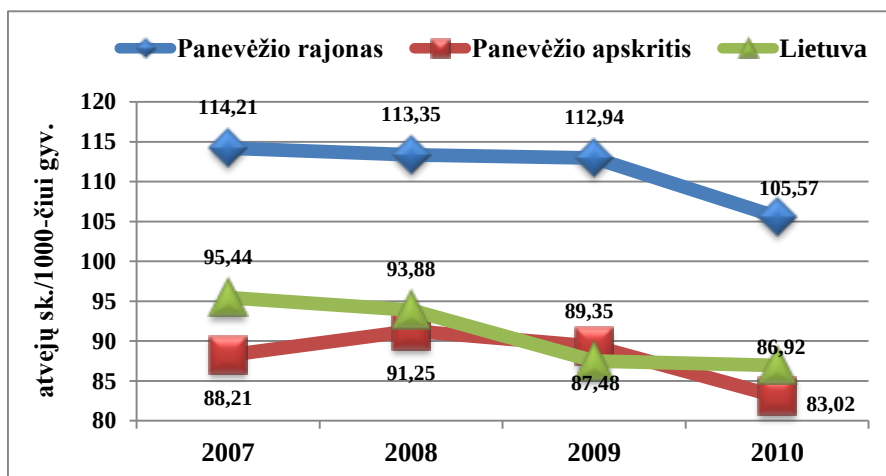
22 pav. Sergamumas labiausiai paplitusiomis jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis 2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai

Traumos – vieni dažniausių negalavimų, sveikatos sutrikimų, dėl kurių į bendrosios praktikos gydytojus kreipiasi vaikai, paaugliai ir jauno amžiaus suaugę asmenys. Dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų išorinių priežasčių padarinių 2010 m. Panevėžio rajono stacionaruose ir ambulatorinėse įstaigose gydyti 3999 (105,57 atv./1000-čiui gyv.) asmenys, 301 asmeniu mažiau nei 2009 metais. Atvejų skaičius žymiai lenkia apskrities ir Lietuvos rodiklius (žr. 23 pav.).

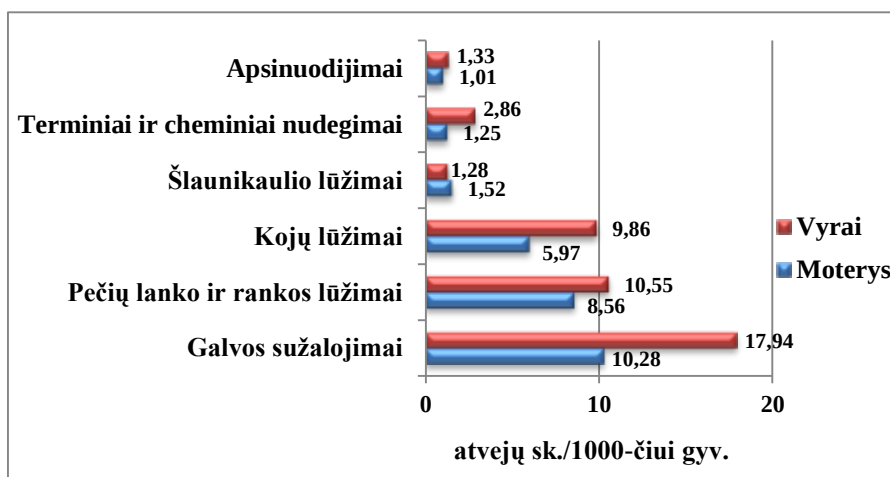
Panevėžio rajono vyrai patyrė dvigubai daugiau (123,27 atv./1000-čiui gyv.) traumų nei moterys (69,43 atv./1000-čiui gyv.).

23 pav. Traumos, apsinuodijimai ir kiti išorinių priežasčių padariniai 2007–2010 m. (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

2010 m. Panevėžio rajono vyrai ir moterys daugiausia patyrė galvos sužalojimų (vyrai- 17,94 atv./1000-čiui gyv., moterys-10,28 atv./1000-čiui gyv.). Pagal atvejų skaičių antroje vietoje buvo pečių lanko ir rankos lūžimai, trečioje – kojų lūžimai. Daugiausia traumų patyrė 45–64 metų rajono gyventojai (žr. 24 pav.).

24 pav. Traumos, apsinuodijimai, ir kiti išorinių priežasčių padariniai pagal lytį 2010 m. Panevėžio rajone (1000-čiui gyv.)

Šaltinis: HISIC

Duomenis analizavo:

Visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Inga Žukaitė